

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2000-2001

21 juni 2001

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GELIJKE KANSEN

Vraag om uitleg van de heer Dominiek Lootens-Stael tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de problemen van Nederlandstalige Brusselse bejaarden om in de Brusselse rusthuizen in hun eigen taal te worden geholpen

Vraag om uitleg van mevrouw Margriet Hermans tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de structurele ondersteuning en de eventuele oprichting van een steunpunt voor mensen met gewichtsproblemen

Vraag om uitleg van mevrouw Ria Van Den Heuvel tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de opvang van niet-begeleide minderjarige asielzoekers

Vraag om uitleg van mevrouw Ria Van Den Heuvel tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de de wittevlekkenmethode voor de berekening van de noden inzake kinderopvang

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gelijke Kansen

Donderdag 21 juni 2001

VOORZITTER : Mevrouw Patricia Ceysens

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 10.07 uur.*

Vraag om uitleg van de heer Dominiek Lootens-Stael tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de problemen van Nederlandstalige Brusselse bejaarden om in de Brusselse rusthuizen in hun eigen taal te worden geholpen

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Lootens-Stael tot mevrouw Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de problemen van Nederlandstalige Brusselse bejaarden om in de Brusselse rusthuizen in hun eigen taal te worden geholpen.

De heer Lootens-Stael heeft het woord.

De heer Dominiek Lootens-Stael : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, mijn vraag betreft een oud zeer dat recent nog eens aan de oppervlakte is gekomen : het gebrek aan opvangmogelijkheden in het Nederlands in de Brusselse rust- en verzorgingstehuizen.

Een korte passage uit het jaarverslag van de VZW Home Info, een VZW die de Brusselse bejaarden begeleidt bij hun zoektocht naar geschikte opvang, werd opgepikt door de media : voor Brusselse Nederlandstalige bejaarden is het zeer moeilijk een rusthuis te vinden waar men Nederlands spreekt. 70 percent van de Brusselse rusthuizen behoort tot de bicommunautaire sector en is dus zogenaamd tweetalig. De overige 30 percent is Franstalig. Er is momenteel één Nederlandstalig rusthuis erkend door de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Hoewel de rusthuizen in de bicommunautaire sector onderworpen zijn aan de taalwetgeving, hun personeel een examen heeft afgelegd over de kennis van de tweede landstaal en alles er dus in principe

tweetalig zou moeten verlopen, trekken ze zich daar weinig van aan. De taalwetgeving wordt permanent met de voeten getreden. In de praktijk is het personeel niet in staat Nederlands te spreken.

In 1998 heeft de Vlaams-Blokfractie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een uitgebreid onderzoek gedaan naar de situatie in de rusthuizen en de naleving van de taalwetgeving. Daaruit bleek dat het bijzonder droevig is gesteld met deze sector. Heel wat rusthuizen hebben geen statuten in het Nederlands, worden in de telefoongids uitsluitend in het Frans vermeld, en antwoorden in het Frans op Nederlandstalige aanvragen.

Nochtans is de taalwetgeving een wetgeving van openbare orde. Het probleem is dus ernstig. Daarbij moet nog in aanmerking worden genomen dat dit onderzoek zich beperkte tot administratieve aspecten. We kunnen ons moeilijk zelf in een rusthuis laten opnemen om aan den lijve te ondervinden hoe pijnlijk de situatie is en in welke lastige omstandigheden Nederlandstalige bejaarden in bicommunautaire rusthuizen moeten leven.

De VZW Home Info, die volledig onafhankelijk is, brengt enkele jaren na onze studie dit probleem opnieuw onder de aandacht. Zowel in het Vlaams Parlement als in de Vlaamse Gemeenschapscommissie hebben we al meermaals op deze kwestie gewezen, maar jammer genoeg komt er geen schot in de zaak. Er wordt geen degelijk plan ontworpen om dit steeds groter wordende probleem te verhelpen.

Mevrouw de minister, welke initiatieven zult u op korte termijn nemen om een oplossing te vinden ? Ik neem aan dat u de kritiek van de VZW Home Info aanvaardt. Volgens ons ligt de enige echte oplossing in de uitbouw van een netwerk van Nederlandstalige rusthuizen. We geloven niet meer in de bicommunautaire sector. Dezelfde problemen doen zich immers voor in andere delen van deze

Lootens-Stael

sector, zoals de ziekenhuizen en de OCMW's. Ik geloof niet dat men in de bicommunautaire sector ooit de taalwetgeving zal naleven. Vlaanderen moet zelf initiatieven nemen en heeft ook het geld om te zorgen voor een fatsoenlijk zorgaanbod voor de Brusselse Nederlandstaligen.

De voorzitter : Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Mevrouw de voorzitter, collega's, naar aanleiding van deze vraag en de berichten in de media heb ik contact opgenomen met de VZW Home Info. Deze organisatie zegt dat ze geen taakklachten ontvangt, maar dat ze bij de behandeling van andere klachten voortdurend merkt dat de bicommunautaire tweetalige rusthuizen de tweetaligheid niet eerbiedigen. Contracten en bewonersdossiers worden enkel in het Frans opgesteld. De rechten van de cliënten van deze voorzieningen worden dus geschonden. De huidige bewoners, die meestal tweetalig zijn, durven hier omwille van hun afhankelijkheid vaak geen punt van te maken. De toekomstige generatie Vlaamse ouderen zal zich wellicht assertiever opstellen.

Op korte termijn plannen we de oprichting van een meldpunt voor taakklachten. Deze beslissing werd genomen in de interministeriële conferentie over gezondheidszorg en wordt verder uitgewerkt door een werkgroep. Ik heb voorgesteld om de reikwijdte van dit meldpunt, dat oorspronkelijk bedoeld was voor de ziekenhuizen, uit te breiden naar de Brusselse rusthuizen. Zodoende zullen we alvast kunnen detecteren welke klachten er zijn en afdwingen dat in de rusthuizen in kwestie de taalwetgeving wordt nageleefd.

Overigens hebben de rusthuizen grote moeite om voldoende geschoold personeel te vinden, meer nog dan de ziekenhuizen. Het is zeer moeilijk om mensen te vinden die zowel het juiste diploma hebben als tweetalig zijn. Op dat vlak is het belangrijk om werken in Brussel voor Vlamingen aantrekkelijker te maken. Ik verwijs hierbij naar de maatregelen die op dit moment door minister Anciaux worden uitgewerkt. Hij denkt er tevens aan om, samen met ons, een aantal taallessen voor Franstalige hulpverleners in te richten, zodat ze op korte termijn het Nederlands machtig worden en we niet enkel klachten indienen maar ook een aanbod doen. Indien de Franstalige hulpverleners een aangepast pakket Nederlands krijgen, zouden ze misschien op korte termijn de Nederlandstalige cliënten in de bicommunautaire voorzieningen op een behoorlijke wijze kunnen helpen.

De heer Lootens-Stael heeft daarnet terecht naar de mogelijkheid van een eigen netwerk van ouderenvoorzieningen in Brussel verwezen. Op dit moment is 69 percent van de Brusselse rusthuizen bicommunautair, 31 percent van de rusthuizen is Franstalig. Er bevindt zich in Brussel welgeteld één Vlaams rusthuis. Dit rusthuis beschikt over 73 woongelegenheden. Een tweede rusthuis is erkend en wordt momenteel gebouwd. Dit rusthuis zal 55 woongelegenheden aanbieden. De totale programmatie voor de residentiële ouderenzorg van de Vlaamse Gemeenschap in Brussel bedraagt 1.088 woongelegenheden. Dit totaal staat in schrill contract met de huidige 128 woongelegenheden.

In samenspraak met de VGC heb ik in elk van de zeven werkgroepen die op dit moment een nieuw ouderenbeleid uitwerken een Brusselse vertegenwoordiger aangeduid. Ik wil bij het uitbouwen van een nieuw ouderenbeleid en de hieraan gekoppelde voorzieningen en programmaties onmiddellijk rekening houden met de Brusselse situatie. Ik zal de VGC ook uitnodigen om overleg te plegen over de Brusselse initiatiefnemers en de bestaande programmatieruimte. Wat de rusthuizen betreft, zijn er haast geen Nederlandstalige voorzieningen. Wat de dagvoorzieningen en de korte verblijven betreft, heeft Brussel gewoon geen Nederlandstalig initiatief. De lokale dienstencentra zijn voor 53 percent ingevuld. Dit is vrij behoorlijk. De serviceflats zijn voor 2 percent ingevuld. De rusthuizen halen, zoals daarnet al gezegd, 11 percent.

Ik wil de VZW Home Info en het ouderenoverlegcomité bij dit overleg betrekken. In afwachting van een verdere uitbouw van de zorgverzekering wil ik op die manier een beter zicht krijgen op de noden en de verwachtingen van de Brusselse senioren.

Ik wil hier nog aan toevoegen dat Vlaanderen zelf geen initiatieven neemt voor het uitbouwen van welzijnsvoorzieningen. De Vlaamse overheid besteedt dit steeds uit aan VZW's of aan OCMW's. Deze organisaties moeten bepaalde initiatieven nemen om de ouderenzorg uit te voeren. De specifieke problematiek van de Brusselse OCMW's is me bekend. Ik stel tevens vast dat de VZW's op dit vlak hun verantwoordelijkheid niet opnemen. Ze dienen geen voorstellen in om in het Brusselse bepaalde initiatieven te nemen.

Het lijkt me op dit ogenblik niet opportuun om in Brussel met een eigen Vlaamse ouderensector te beginnen. Ik wil daar geen eigen ouderenvoorzieningen uitbouwen. Ik denk trouwens niet dat ik daarvoor een meerderheid zou vinden in de Vlaamse regering. We willen die initiatieven ook in

Vogels

de toekomst aan VZW's en aan OCMW's blijven uitbesteden. Wat Brussel betreft, zullen we, samen met de VGC, op een assertievere wijze naar de initiatiefnemers moeten stappen met de vraag om de programmering en de beschikbare middelen daadwerkelijk in te vullen. Het is de bedoeling om op die manier Nederlandstalige voorzieningen in Brussel uit te bouwen.

De voorzitter : De heer Lootens-Stael heeft het woord.

De heer Dominiek Lootens-Stael : Mevrouw de minister, ik zou nog een paar opmerkingen willen maken. U hebt daarnet verwezen naar de moeilijkheden die men in Brussel ondervindt om voldoende geschoold personeel te vinden. Dit argument komt in Brussel in verschillende sectoren aan bod. Steeds weer verklaren mensen en organisaties dat ze de taalwetgeving overtreden omdat ze geen geschikt personeel vinden. Dit kan echter geen goede reden zijn om de wet niet na te leven.

De taalwetgeving is een wetgeving van openbare orde. Dit betekent dat men systemen moet zoeken om de wet te kunnen naleven. Misschien moet men het personeel beter betalen. Dit zou een van de middelen kunnen zijn om voldoende tweetalig personeel te vinden. Ik vind de verwijzing naar de personeelsproblematiek geen goed argument. Ik zeg niet dat u dit argument ter vergoelijking hebt gebruikt, u hebt het probleem enkel gesitueerd. Ik besef dat er een probleem is. Ik vind echter dat men dit niet als een argument mag hanteren.

U hebt tevens verwezen naar de oprichting van een meldpunt. Ik heb hier weinig vertrouwen in. U hebt zelf al gezegd dat heel wat tweetalige bejaarden niet graag grote problemen veroorzaken. Ze berusten liever in hun lot. Ik denk dan ook niet dat ze zich naar een meldpunt zullen begeven om taalklachten te signaleren. Mijns inziens zou de mogelijkheid van controle een van de erkenningsvereisten van de VGC moeten zijn. De Vlaamse regering zou moeten nagaan op welke wijze ze druk kan uitoefenen om die controle te realiseren.

Ik zou nog een laatste opmerking willen maken. De privé-sector kiest in Brussel gemakkelijk voor de bicommunautaire sector. In die sector heeft men een Franstalig element zonder dat men resoluut voor de Franstalige zijde moet kiezen. Op die manier houdt men de deur open voor Nederlandstalige klanten. De Vlaamse regering zou eens moeten nadenken over mogelijke middelen om de privé-

sector te overhalen om voor een erkenning door de Vlaamse Gemeenschap te kiezen in plaats van aansluiting te zoeken bij de bicommunautaire of de Franstalige sector.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Margriet Hermans tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de structurele ondersteuning en de eventuele oprichting van een steunpunt voor mensen met gewichtsproblemen

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Hermans tot mevrouw Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de structurele ondersteuning en de eventuele oprichting van een steunpunt voor mensen met gewichtsproblemen.

Mevrouw Hermans heeft het woord.

Mevrouw Margriet Hermans : Mevrouw de voorzitter, men hoort steeds meer beweren dat het voedselprobleem een van de belangrijkste problemen van deze eeuw zal vormen. Terwijl de ene helft van de wereld niet voldoende voedsel heeft, heeft de andere helft er eigenlijk te veel.

De laatste weken zijn in de pers steeds meer berichten verschenen over het dreigende gevaar van obesitas. Een tijdje geleden hebben we hetzelfde meegemaakt met anorexia. Mijns inziens is obesitas op dit vlak een nog doorslaggevend gegeven. In onze maatschappij kampen ook heel wat jonge mensen met overgewicht. Aangezien het hier om een prangend probleem gaat, zou ik kernachtig even een aantal zaken willen overlopen.

Twee jaar geleden heb ik een telefoontje uit Nederland ontvangen. Ik geef toe dat ik op dat moment nog nooit over de anti-dieetdag had horen spreken. Die Nederlanders hebben me toen gevraagd wat ik als zogenaamd 'hoofbeeld van de dikkerdjes' van plan was op de anti-dieetdag te doen. Aangezien ik hier nog nooit van had gehoord, wist ik niet goed wat te antwoorden. Die Nederlanders hebben me toen weten te overtuigen van het belang van dit probleem en van de noodzaak om ook in Vlaanderen iets te doen.

Hermans

6 mei is de internationale anti-dieetdag. Deze themadag is ontstaan in Groot-Brittannië, toen een dame haar ene buurmeisje aan ondervoeding en haar andere buurmeisje aan overvoeding zag sterven. Deze dame vond dat men dit niet zomaar mocht laten gebeuren en dat de politiek hier dringend werk moest van maken. Ondertussen is 6 mei in heel wat landen de internationale anti-dieetdag geworden, namelijk in Nederland, in enkele Scandinavische landen en in de Verenigde Staten. 6 mei is enkel een symbolische dag. Het is de bedoeling om op één specifieke dag aan te tonen hoe prangend het probleem eigenlijk is.

In Vlaanderen waren we dit jaar een beetje laat. Hoewel ik mijn populariteit heb aangewend om dit initiatief te steunen, was de opkomst van de dikkerdjes nogal mager. Eigenlijk had ik dit wel verwacht. Die mensen lopen niet graag te koop met het feit dat ze met overgewicht kampen. Het gaat hier om een bepaalde vorm van acceptatie. Ze moeten, bij wijze van spreken, zichzelf overwinnen.

6 mei heeft in Vlaanderen op heel wat persbelangstelling kunnen rekenen. Iedereen heeft ondertussen begrepen dat we niet aan de kant kunnen blijven staan. De internationale anti-dieetdag zou in Vlaanderen moeten worden erkend. Aangezien dit probleem in Vlaanderen leeft, moeten we hier allen achter staan. Men kan accepteren dat men dik is en gewoon verder leven. Men kan ook weigeren om dit te aanvaarden en er iets aan proberen te doen. Dit gaat van diëten tot ingrepen. Soms gaat het zelfs om zeer radicale ingrepen.

Ondertussen zijn ook een aantal mensen, die zelf gewichtsproblemen hebben, een VZW aan het oprichten. Eerst noemden ze zich Obesitas, maar blijkbaar bestond er al een andere VZW die zo heette. Die VZW is momenteel niet meer zo actief maar wil dat graag opnieuw worden. Er bestaan nu ook onderlinge contacten tussen de twee VZW's. Uiteindelijk is voor de naam Anobese gekozen, omdat ze zich zowel met anorexia als obesitas willen bezighouden. Ze zouden zich hier graag voor inspannen.

Het is een feit dat niemand ervoor kiest om dik te zijn. Er worden heel wat oorzaken voor zwaarlijvigheid gegeven. Onlangs vroeg iemand van de pers mij hoe ik het zou oplossen. Ik antwoordde dat ik, als ik dat zou weten, nog rijker dan de heer Gates zou worden.

Ik heb vernomen dat er in Amerika nu toch veel initiatieven tegen discriminatie genomen worden. Zwaarlijvige mensen komen in het dagelijks leven vaak in de marginaliteit terecht. Ze worden beoordeeld op hun uiterlijk en verliezen daardoor vaak hun zelfvertrouwen. Ze worden minder gewaardeerd op hun werk en worden vaak werkloos. Ze zijn geen aantrekkelijke partij bij sollicitaties, dat heb ik zelf ook ondervonden. Als ik met twee knappe blondines moest gaan solliciteren, wist ik al bij voorbaat dat ik er niets meer kon gaan doen.

Onlangs las ik dat de zanger Pavarotti in een vliegtuig klaagde omdat hij niet in het zeteltje kon. Volgens mij klaagt die man terecht. Er zijn vaak problemen met de zitjes in vliegtuigen, die zijn gebouwd op een Oosters model, en ook in vele bussen. Men kan daar ook niet in eten omdat het klaptafeltje niet naar beneden kan, en dat zorgt dan voor een dubbele frustratie.

Ik zou hierover nog uren kunnen uitweiden, maar dat ga ik niet doen. Ik wil wel de volgende vragen formuleren. Bestaat de mogelijkheid dat de Vlaamse regering of uw kabinet volgend jaar de Internationale Anti-dieetdag ondersteunt? Het gaat hier toch om een probleem waaraan we blijvend aandacht moeten besteden. We willen er geen roze zaterdag van maken maar ...

Minister Mieke Vogels : Misschien een vette zaterdag? (*Gelach*)

De voorzitter : Dan komt er helemaal niemand naartoe.

Mevrouw Margriet Hermans : Dat vrees ik ook.

Bestaat de mogelijkheid om Anobese, de VZW in oprichting, structureel te ondersteunen voor zijn werking?

Kunnen er initiatieven worden genomen om gelijke kansen voor dikke mensen te bevorderen, om hen recht op werk te geven en blijvende discriminatie weg te werken? Dat is geen eenvoudige opdracht.

Mevrouw de minister, onderkent u de absolute noodzakelijkheid van een doorgedreven informatie- en preventiebeleid voor gezonde voeding en voedingsgewoonten in onze veranderende eet-consumptiemaatschappij?

De voorzitter : Deze vraag maakt blijkbaar veel los, want de heer Van Duppen zei me gisteren al dat hij zich bij deze vraag wou aansluiten.

Voorzitter

De heer Van Duppen heeft het woord.

De heer Jan Van Duppen : Mevrouw de voorzitter, collega's, mevrouw de minister, het spreekt voor zich dat ik mij met al mijn gewicht aansluit bij de vraagstelling van mevrouw Hermans.

Ik wil mijn gewicht ook nog een beetje met cijfers illustreren. Het is namelijk zo dat het probleem bij zwaarlijvige mensen veel verder gaat dan de maatschappelijke aanvaardbaarheid en de sociale problemen. Het probleem op het vlak van de gezondheid is minstens even groot. Er komen veel chronische aandoeningen voor bij zwaarlijvige mensen. Professor Van Graal, een endocrinoloog die al jarenlang een autoriteit is op het vlak van obesitas, formuleerde hierover het volgende, misschien op een provocerende manier : 'Je kan beter roken en zuipen dan vet zijn'. De mortaliteit zou daarbij namelijk veel lager zijn.

Het gaat hier om een zeer zwaar probleem, waarover ook cijfers bestaan. De laatste vijftien jaar is het aantal zwaarlijvige mensen bij ons ongeveer verdubbeld. Naar schatting 8 percent van de uitgaven voor gezondheidszorg zijn het gevolg van obesitasproblemen. Mevrouw Hermans formuleerde heel treffend dat de maatschappelijke problemen van mensen met obesitas ook vergeleken kunnen worden met die van kansarmen. Omdat het om zo'n ernstig probleem gaat, wil ik naast de voorstellen van mevrouw Hermans ook vragen om hierover in de commissie een debat ten gronde te voeren. Mevrouw de minister, ik vraag hiervoor uw zeer gewaardeerde – en ik durf bijna zeggen ook zwaarwichtige – steun.

Waarom is het nodig dat we over deze materie een debat ten gronde op de agenda zetten ? Vroeger bestond er een VZW Obesitas, waar ik me indertijd ook nog mee heb beziggehouden. De werking kwam uiteindelijk op een laag pitje te staan. Er is niet alleen het probleem van obesitas, bij jongeren doet zich ook vaak een beweging in omgekeerde richting voor. Recente studies bewijzen dat jongeren, en dan vooral jonge meisjes, beïnvloed worden door het dieetgedrag van hun moeder. Slechte voedingsgewoontes worden dus van generatie op generatie doorgegeven. Dat zijn drama's voor de toekomst. De cijfers uit Oost-Europa en vooral die uit de Verenigde Staten evolueren ongunstig, daarom moet er een wetenschappelijk gefundeerd debat komen. Dat is een heel belangrijke taak voor deze commissie en dit parlement.

Onze inspanningen moeten verder gaan dan enkel het organiseren van een feestelijke anti-dieetdag. Zo'n dag is nuttig voor het manifesteren van zwaarlijvige mensen en het opkomen voor hun rechten, maar vormt slechts een element uit het verhaal. De discussie en de aanpak moeten veel verder en veel dieper gaan. Dat zal forse inspanningen kosten, want hierover bestaan heel veel verschillende standpunten. Toch ben ik ervan overtuigd dat er tot een consensus kan worden gekomen in een dergelijke discussie of hoorzitting. Dat zal niet alleen de begroting van het federale Riziv ten goede komen, we kunnen dat geld misschien recupereren via een of andere techniek ? (*Gelach*)

We kunnen geld vragen voor elk grammetje vet dat we bij onze bevolking verminderen. (*Gelach*)

De voorzitter : Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, ik kan niet anders dan me aansluiten bij de vraagstelling en bij de boodschap van de heer Van Duppen. Het gaat hier inderdaad om een zeer prangend probleem.

Als we rond ons kijken, kunnen we zien hoe dit probleem toeneemt, vooral bij jonge meisjes. Men zegt wel dat jonge meisjes steeds meer diëten onder invloed van hun moeder, maar in mijn omgeving kan ik alleen maar vaststellen dat de meeste meisjes van ongeveer veertien jaar steeds zwaarder worden.

Mevrouw Hermans haalt een belangrijk punt aan als ze vraagt om een meldpunt, er moet inderdaad aandacht besteed worden aan deze problematiek. Ik zou toch willen vragen om het accent vooral op het vlak van preventie te leggen. Het accepteren van zwaarlijvigheid, met al de frustratie en discriminatie die daaraan te pas komt, is slechts één kant van de zaak. Tegelijk mag men echter evenmin bij de pakken blijven zitten.

Zoals daarnet al aangehaald werd, leidt zwaarlijvigheid tot zeer grote problemen op het vlak van de volksgezondheid. De directe medische kosten die te wijten zijn aan obesitas bedroegen in 1999 26,6 miljard frank voor het Riziv. Het gaat dus om bijzonder veel geld, daarom denk ik dat het aspect preventie bijzonder belangrijk is. In het verleden heb ik in deze commissie naar aanleiding van de begrotingsbespreking al talrijke malen een pleidooi gehouden voor positieve maatregelen op het vlak van preventie.

Dillen

We moeten ons vooral op de jongeren richten. Ook hier is samenwerking met onderwijs aangewezen. Ik stel me steeds de vraag of het nu echt nodig is dat er in de meeste van onze scholen frisdrankautomaten staan? Kunnen die kinderen geen water, melk, yoghurt en andere gezonde dranken nemen in plaats van Cola en Fanta? In Amerika heeft de grote frisdrankengigant Coca-Cola zijn verantwoordelijkheid genomen en de bakken in de scholen worden steeds meer gevuld met spuitwater, yoghurt en melk. In een aantal staten is er een soort pact afgesloten met het onderwijs om de frisdranken uit de scholen te bannen.

Ik denk bijvoorbeeld aan het promoten van sport. Uit recente studies blijkt dat vooral meisjes steeds minder sport beoefenen. Voor preventie is het dus belangrijk om samen met onderwijs een nieuwe sportieve levensstijl te bevorderen.

Daarnet vroeg men ook aandacht voor het eetgedrag. Ik heb hier een vrij recente studie van het Sodexo-onderzoeksinstituut naar de dagelijkse levenskwaliteit. Daaruit blijkt dat een groot deel van de jongeren tussen 13 en 18 jaar dagelijks eten waar ze zin in hebben. Uiteraard moet ik u niet vertellen dat de jongeren niet automatisch geneigd zijn om gezonde groenten en fruit te eten. Ze kiezen snoep en fastfood. Dit eetgedrag heeft dus een belangrijke verantwoordelijkheid op het vlak van preventie.

Ik wil mij aansluiten bij het pleidooi van de heer Van Duppen om in deze commissie werkelijk een eens debat ten gronde te voeren. Elk jaar komen we hier op terug in het kader van de begroting, maar dit onderwerp verdwijnt deels in de totaliteit van het debat. Wij hebben in Vlaanderen heel veel expertise op dit vlak. Verleden jaar mochten wij zelfs het wereldcongres over obesitas in Antwerpen organiseren. We hebben een aantal professoren die op dit vlak wereldfaam genieten. Laat ons eerst met z'n allen rond de tafel gaan zitten om te zien op welke wijze we iets kunnen doen aan deze toch wel ernstige problematiek.

De voorzitter : Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Het probleem is reeds duidelijk genoeg geschetst. Ik wil nog even benadrukken dat gewichtsproblemen, die in de ene en de andere richting kunnen gaan, momenteel bij vele mensen vooral ontstaan omwille van het belang dat men hecht aan het uitzicht en het uiterlijk.

Het is dan ook normaal dat jongeren daar veel meer onderhevig aan zijn dan anderen, aangezien ze zichzelf nog aan het zoeken zijn en nood hebben aan zelfbevestiging. Daarom ga ik er mee akkoord dat dit onderwerp ten gronde besproken moet worden en dat er veel aandacht aan de jongeren moet worden besteed.

Men neemt reeds vele initiatieven ter zake. Ik weet bijvoorbeeld dat men in een aantal centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) bij elk medisch onderzoek systematisch aandacht besteedt aan dit aspect. In vele scholen heerst er een verbod op frisdranken. Men moet echter ook de keerzijde bekijken. Vele scholen gebruiken de verkoop van frisdranken en dergelijke als financieringsbron. Dit wijst op een ander probleem, namelijk dat de scholen eigenlijk middelen tekort hebben. Hetzelfde geldt voor de ziekenhuizen, waar veelal frisdrankautomaten te vinden zijn. Men zou deze beter vervangen door een waterfontein. Men neemt dus wel initiatieven, maar die zijn heel sterk verspreid en vaak moet men telkens opnieuw opboksen tegen een aantal mensen, die de opbrengsten uit de verkoop van wafels en dergelijke willen behouden.

De vraag is hoe we dit probleem moeten aanpakken. De CLB's kunnen hun best doen, maar jongeren worden vooral beïnvloed door elkaar. Daarom denk ik dat het actieterrein deels moet worden verlegd naar centra waar jongeren veel komen. In de jeugd- en sportverenigingen moet men opnieuw gezond leven promoten. Gezond leven heeft niets te maken met het feit dat de ene wat dikker is en de andere wat magerder.

Vlaanderen kan een en ander doen. Vroeger kregen lessen over gezond leven in het verenigingsleven extra subsidies. Nu bestaan de projecten van gezinsondersteuning niet meer, de subsidiemogelijkheid is afgeschaft. Men doet dit nog wel, maar de overheid zou een stimulans kunnen geven door extra financiering. We hechten wel belang aan de Vlaamse gezondheidsindicatoren en het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie (VIG) heeft wellicht ook iets gedaan. Toch wil ik me aansluiten bij de heel concrete vraag naar een steunpunt voor mensen met gewichtsproblemen. Ik denk niet dat dit een apart steunpunt moet zijn, want anders ontstaan er teveel. Telkens een nieuwe maatschappelijke nood ontstaat, moet men hier immers aan tegemoet komen.

De voorzitter : Mevrouw Van Den Heuvel heeft het woord.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Mevrouw de voorzitter, ik zal het heel kort houden aangezien de problematiek reeds is geschetst. Ik wil de vraag naar een steunpunt van mevrouw Hermans even naar voren schuiven. Zo'n steunpunt kan naar mijn aanvoelen volgen uit een debat dat we hier voeren. Ik vind eigenlijk dat de vraag naar een steunpunt mogelijk volgt op de besprekingen.

Alhoewel de manier waarop mensen omgaan met hun uiterlijk een bijzonder sterke rol kan spelen in hun dagelijkse leven, denk ik niettemin dat we de problematiek voornamelijk moeten benaderen als een gezondheidsprobleem. Ik wil benadrukken dat men dit onderwerp niet tot jonge meisjes mag beperken. Zelf ben ik moeder van jonge jongens, zodat ik meer vertrouwd ben met hun leefwereld. Ik kan u garanderen dat dit probleem bij hen – ik wou bijna zeggen ernstiger is, maar dat wil ik niet beweren – nog minder bespreekbaar is en dat de druk om er goed uit te zien bijzonder groot is, wat aanleiding geeft tot fitnessrages en dergelijke. Men mag het ongezonde eten van jonge jongens ook niet onderschatten. Ik wil dan ook niet dat men het probleem opsplitst en er een probleem van jonge meisjes of jonge moeders van maakt. Er zijn veel mannen van in de veertig die opeens ook veel belang hechten aan hun gewicht en zich afpeigeren in fitnesscentra. Ik kom er zelf ook wel af en toe, en ik vind het heel belangrijk om te bewegen. Men kan dit niet verwerpen, maar men moet het in zijn totaliteit bekijken. Ik steun het voorstel om dit thema hier uitgebreid aan bod te laten komen. Misschien moeten we ook de gestelde gezondheidsdoelstellingen deels aanpassen in die richting.

De voorzitter : Ik hoor dat alle fracties vragen om deze problematiek volgend jaar grondig te bespreken. Ik vraag dan ook dat jullie voor het reces aanbrengen wie we daarin moeten horen, zodat we dit kunnen organiseren en meteen bij het begin van het nieuwe jaar een programma kunnen voorleggen.

Ministers Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Mevrouw de voorzitter, ik zal proberen een gewichtig antwoord te geven. Ik zal mijn cijfers nu op tafel leggen. Ik heb helaas geen tijd om naar het fitnesscentrum te gaan, vandaar dat ik als minder actieve veertiger ook gewichtsproblemen heb.

Ik denk dat de gewichtsproblematiek zowel maatschappelijk als medisch enorm belangrijk is. Het feit dat zoveel leden in dit debat tussenkomen, bewijst dit ook. In Amerika spreekt men van een epi-

demie, en in Vlaanderen evolueert het probleem ook in die richting. Het wordt steeds moeilijker om om te gaan met ons eigen lichaam en te beantwoorden aan het ideaal dat de reclamewereld naar voor schuift, en daarnaast nog aandacht te schenken aan onze voeding in functie van de gezondheid.

Medisch verantwoord gewicht en diëten zijn iets anders dan maatschappelijk verantwoord gewicht en diëten. Dit maakt het juist zo moeilijk. Daarom vraagt mijn administratie zich ook af of de overheid wel een anti-dieetdag kan promoten. Enerzijds staat dieet deels voor gezond eten. Mensen met bepaalde gezondheidsproblemen moeten effectief een dieet volgen om hun gezondheid niet in gevaar te brengen. Anderzijds leidt het diëten van jongeren tot uitspattingen. Daar zijn we reeds meermaals op ingegaan naar aanleiding van de begroting.

Ik heb de indruk dat jongeren op dit moment vooral diëten omwille van maatschappelijke overwegingen. Ze willen er goed uitzien. Sommigen spannen zich op een bepaald moment niet meer in om te beantwoorden aan het ideaalbeeld van de samenleving en gooien gewoon alles overboord. Ze denken dat ze er toch niet aan kunnen beantwoorden, zodat ze vreten en drinken waar ze zin in hebben. Het aspect gezondheid speelt met andere woorden bij jongeren nauwelijks een rol. Dat zien we ook als het gaat om hun rookgedrag. Het werkt niet als men tegen een jongere zegt : 'Als je rookt, dan ga je later dood'. Jongeren leven van dag tot dag. Het kan hen niet schelen dat ze, als ze vandaag veel eten, drinken of roken, op hun veertigste of vijftigste misschien ziek zullen zijn, of dat ze misschien sneller zullen sterven.

Ik vind het dan ook interessant om dit probleem hier in de commissie eens ten gronde te bespreken. Het is een uitdaging om uit te zoeken hoe we het aspect gezondheid op zo'n manier kunnen vertalen dat jongeren erdoor worden aangesproken. Het is de bedoeling dat ze zeggen : 'Ze hebben gelijk. Ik stop met roken' of 'Ze hebben gelijk, ik ga gezonder eten'. Gezondheid als argument op zich niet meer werkt bij jongeren, en dat is een immens probleem.

Dan zal ik nu antwoorden op de concrete vragen. Ik denk dat de Vlaamse overheid elk preventie-initiatief met betrekking tot eetstoornissen en gewichtsproblemen moet steunen. Ik denk dat het een goede zaak is om ons concentreren op een bepaalde dag, of die nu 'anti-dieetdag' heet of anders.

Vogels

De administratie zegt wel dat we zo'n dag moeten laten aansluiten op de structurele maatregelen die elke dag genomen worden. De anti-dieetdag kan bijvoorbeeld gekoppeld worden aan een actieprogramma van de CLB's of van de CGG's. Deze commissie kan dan ook eens nadenken over een alternatieve benaming, omdat anti-dieetdag problemen met zich kan meebrengen.

De VZW Anobese wordt momenteel nog opgericht. Vanaf het moment dat het een VZW is, kunnen we nagaan of de VZW eventueel kan worden gecatalogeerd als zelfhulpgroep. Ze kunnen dan hulp krijgen van het trefpunt Zelfhulp, zij het zeer beperkt. Het is niet simpel om een VZW te ondersteunen die zich bezighoudt met een dergelijke problematiek. Er zijn onwaarschijnlijk veel VZW's, en gelukkig maar. Vlaanderen organiseert zich voor allerlei maatschappelijk zeer belangrijke stoornissen en voor andere zaken. Het is nogal moeilijk om te beslissen welke VZW gesteund wordt en welke niet. Als het gaat om een steun- of meldpunt, wil ik wel nagaan of steun mogelijk is. Misschien kan dat, zoals mevrouw Van Den Heuvel zegt, het resultaat zijn van een dieper gesprek dat in deze commissie plaatsheeft. We moeten dan uitzoeken wat zo'n infolijn kan inhouden.

De discriminatie van dikke mensen en mensen met een 'ander' lichaam is een feit. Ze komen moeilijker aan de bak en lopen rond met frustraties. Dat heeft natuurlijk te maken met het ideaalbeeld dat telkens weer door de reclame wordt geprojecteerd, aangevuld door blitse ondernemers voor wie het verkoopsargument belangrijk is. Dat verkoopsargument is dan het beantwoorden aan de maatschappelijke norm, waardoor vooral vrouwen die wat dikker zijn het heel moeilijk hebben om in balie-, ontvangst- of secretariaatsfuncties terecht te komen.

Het gaat hier om een mentaliteitswijziging die niet vanuit het parlement geproclameerd kan worden. We mogen dan nog zo'n goede artsen en specialisten hebben, het is zeer moeilijk om de mentaliteit te wijzigen. Ook hier kunnen we natuurlijk verder nagaan hoe we daarmee willen of moeten omgaan, en hoe we eventueel zouden kunnen focussen op gelijke kansen van mensen met een maatje meer.

Ten slotte wil ik het nog even hebben over initiatieven die we al ondersteunen, en die ook al door een aantal sprekers aangehaald werden. De CLB's in de scholen en Kind en Gezin besteden al aandacht aan deze problematiek.

Het voedingspatroon tijdens de eerste twee levensjaren is bijzonder belangrijk. Uit een recent onderzoek bleek onder meer dat het mis gaat met de voeding van kinderen vanaf het moment dat de consultaties bij Kind en Gezin worden stopgezet. Als ouders niet meer worden ondersteund en begeleid in het geven van gezonde voeding, worden alle remmen losgegooid. Kinderen eten dan gewoon mee hamburgers en andere dingen die thuis op tafel komen. Ondersteuning van ouders op dat vlak is dus zeer belangrijk, ook ondersteuning door de CLB's. Ik herinner me nog steeds de paniek van mijn moeder toen mijn zus thuiskwam met een briefje van – toen nog – het PMS. Daarop stond enkel 'Uw dochter lijdt aan obesitas'. Mijn moeder, ocharme, wist helemaal niet wat dat betekende en dacht dat mijn zus dood zou gaan. Ze is dan op school gaan vragen of dat heel erg was, en men vertelde haar dat het helemaal niet zo erg was. Daarop vloog het briefje in de vuilnisbak.

Het is niet voldoende dat een CLB zwaarlijvigheid vaststelt, een briefje mee naar huis geeft en het daarbij laat. De mensen moeten verder begeleid worden. De vraag is natuurlijk op welke manier. Dan kom ik uit bij het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie, dat acties voert in verband met de vijf Vlaamse gezondheidsdoelstellingen. Een van die doelstellingen is het promoten van gezonde eetgewoonten, en daarvoor werden een aantal pakketten ontwikkeld, ook voor scholen. We proberen die initiatieven elk jaar financieel te ondersteunen. Ik zou u willen aanraden om eens te kijken naar de website van het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie. Misschien kan u de informatie die daar beschikbaar is, gebruiken in uw eigen omgeving.

Op 30 november 1999 hebben we een omzendbrief geschreven aan de LOGO's. We vroegen hen om een onderzoek in te stellen in hun regio naar de acties in scholen, bedrijven, administraties en grootkeukens. Zo wilden we zicht krijgen op zowel de slechte als de goede voorbeelden in Vlaanderen. Op die manier kunnen we gericht werken en de nodige informatie geven.

Vorig jaar heb ik de opdracht gegeven om een onderzoek uit te voeren om tijdig te detecteren wanneer er sprake is van eetstoornissen. Dat gebeurde in functie van het uitwerken van een soort methodiek die kan worden gebruikt door de CLB's en de scholen. Ook de centra voor geestelijke gezondheidszorg worden hierbij betrokken. Normaal gezien zou ik in het najaar de resultaten van deze studie moeten ontvangen. Misschien kunnen we die

Vogels

dan onmiddellijk gebruiken in het gesprek dat we hierover in de commissie zullen voeren.

Samengevat wil ik zeggen dat ik de ernst van de gewichtstoornissen bij de Vlaamse bevolking onderken. Ik erken ook het effect op de gezondheid en het effect op het maatschappelijk functioneren. Het gaat hier echter om een zeer complexe zaak waarin acties van de overheid steeds moeten concurreren met publiciteit en met maatschappelijke evoluties. We moeten tegen de stroom in toch proberen de mensen duidelijk te maken dat het beter is om gezond te eten. We moeten hen ook zeggen dat ze er niet slechter uitzien als ze niet beantwoorden aan de ideale maten. Dat zijn volgens mij de twee sporen die we in een verder onderzoek moeten volgen.

De voorzitter : Mevrouw Hermans heeft het woord.

Mevrouw Margriet Hermans : Ik ben heel blij met het antwoord van de minister en met de aansluiting van de collega's. Aan mevrouw Van Den Heuvel wil ik zeggen dat ik waarschijnlijk niet de juiste strategie heb gevolgd, maar dat komt waarschijnlijk omdat ik nog niet zo lang in de politiek zit.

Het is een heel belangrijk feit dat de politiek hier iets aan moet doen door de voedingsindustrie erbij te betrekken. Uiteindelijk wordt onze aandacht voortdurend door eten getrokken. Eten wordt voortdurend geassocieerd met gezelligheid en een goed gevoel. Dat hoort er inderdaad bij, maar meer dan de helft van onze voeding komt van de voedingsindustrie. De onthaasting is helaas nog geen feit, mensen koken nog weinig zelf. Iedereen heeft wel het kookboek van de boerinnenbond, maar het wordt niet meer gebruikt. De voedingsindustrie moet hier dus zeker bij worden betrokken.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Ria Van Den Heuvel tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de opvang van niet-begeleide minderjarige asielzoekers

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Van Den Heuvel tot mevrouw Vo-

gels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de opvang van niet-begeleide minderjarige asielzoekers.

Mevrouw Van Den Heuvel heeft het woord.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, volgens een studie van de antropologe Ching Lin Pang, die verbonden is aan de KULeuven en werkt in opdracht van de Internationale Organisatie voor Migratie, zouden ongeveer de helft van de niet-begeleide minderjarige asielzoekers die in België ingeschreven staan, de erkende opvangcentra verlaten zonder een adres achter te laten. Op zich hoeft dat geen probleem te zijn, maar de vrees bestaat wel dat die kinderen in handen van criminele organisaties vallen. Het gaat voornamelijk om kinderen tussen veertien en zeventien jaar, en men kan niet controleren waar ze terecht komen.

Mensen jonger dan achttien die worden aangetroffen op het Belgisch grondgebied zijn juridisch gezien minderjarig, en vallen dus onder de bescherming van de rechten van het kind. België heeft zich er dus toe verbonden om een adequate, voor het kind geschikte opvang te realiseren, waarbij het recht van het kind op een aangepaste leefomgeving en – zo mogelijk – verblijf in de eigen familiale omgeving primeert. Daar zijn we het allemaal over eens. We zijn het er ook allemaal over eens dat het een verantwoordelijkheid is van de federale overheid en van de gemeenschappen, maar voornamelijk van de federale overheid. Minderjarigen horen niet thuis in gesloten asielcentra, maar in een voor hen geschikte, veilige omgeving, open en aangepast aan hun noden.

De studie van de KULeuven laat uitschijnen dat er voor een groot aantal niet-begeleide minderjarigen geen geschikte opvang is. Deze problematiek is niet nieuw, we hebben het hier al over gehad en het is ook uw bekommernis. Eind 2000 kondigde u aan dat u een samenwerkingsakkoord met de federale overheid zou uitwerken. Daarbij aansluitend wilde u een eigen Vlaams beleidsconcept uitwerken ten aanzien van deze zeer kwetsbare groep minderjarigen.

Mijn vragen worden uiteraard ingegeven door deze studie, die vorige week in de actualiteit was. Bent u op de hoogte van deze studie, en heeft dat enige invloed op uw beleid ?

Ik had ook graag een stand van zaken gekend over het samenwerkingsakkoord met de federale overheid. Zijn de krachtlijnen die u wil uitwerken al

Van Den Heuvel

uitgewerkt in het Vlaams beleidsconcept voor deze groep van minderjarigen ?

De voorzitter : Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Mevrouw de minister, naar aanleiding van de begrotingscontrole heb ik u ook al vragen gesteld over deze materie. Er waren toen cijfers van een studie verschenen in De Standaard. Het was alarmerend om te merken dat de helft van het aantal niet-begeleide minderjarigen in het niets verdwijnt. Gisterenavond was hierover ook een reportage op tv, waarbij de heer Nijs aan het woord kwam, de directeur van het opvangcentrum in Aalst. Hij zei dat het op deze manier niet verder kon. Het was de bedoeling dat Het Huis in Aalst fungeerde als draaischijf, maar nu zit men strop. Enerzijds stelt men vast dat de draaischijf niet werkt. Door een aantal procedures blijven jongeren immers veel langer dan te verantwoord is in die draaischijf zitten. Anderzijds kan men vanuit die draaischijf niet doorverwijzen.

Ik wil de zaak even concretiseren. Als jongeren in Aalst geweest zijn, en men heeft gedetecteerd dat ze hier zullen blijven, en dat ze 'perfecte' jongeren zijn, dan wordt er meestal gezocht naar een pleeggezin. Dat is een goede oplossing, die echter vaak moeilijk verloopt.

Een ander probleem is dat een aantal moeilijke jongeren wordt doorgestuurd naar de bijzondere jeugdbijstand. Deze instellingen hebben als doelstelling het aanpakken van deze jongeren, maar zoals u weet zijn ze niet erg scheutig om te veel jongeren van deze doelgroep binnen te halen. Ze kunnen namelijk heel dominant zijn als ze in kleine leefgroepen terecht komen. Een probleem is ook dat het personeel niet opgeleid is om deze specifieke problemen aan te pakken.

Ik weet dat er een aantal maanden geleden werd gepleit voor meer kleinschalige vervolgovangcentra. Daarover had ik graag een aansluitende vraag gesteld. Het is ondertussen een half jaar geleden dat een oproep werd gedaan naar nieuwe bijkomende plaatsen voor niet-begeleide minderjarigen. Ik weet niet of die door u werd gesteund. Hebt u aanvragen ontvangen voor het starten van dergelijke projecten ? Zo ja, zijn het relatief kleinschalige projecten ? Ik verwijs opnieuw naar wat gisterenavond op televisie werd gezegd : grote mastodonten zijn niet goed, omdat de jongeren een zo normaal mogelijk leven moeten kunnen leiden. Hebt u

in middelen voorzien ? Bent u van plan om de draaischijf te vergroten en de knowhow over te brengen ? Zult u ingrijpen op het vlak van de bijzondere jeugdbijstand en van de aanvraag van projecten ?

De voorzitter : Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Mevrouw Van Den Heuvel, op uw eerste vraag moet ik negatief antwoorden. Wij wisten niets af van het onderzoek. Zelfs mensen die nauw betrokken zijn bij de problematiek, vernamen het nieuws via de kranten. Het onderzoek staat volledig los van het Vlaamse opvangbeleid. Het loopt in de federale opvangcentra. Het centrum van Kapellen kan de onderzoekssite worden genoemd. Het doelpubliek bestaat uit de minderjarige asielzoekers van dat centrum. In feite werd in een vrij vroeg stadium van het onderzoek al een algemene conclusie getrokken. De studie was erg beperkt.

Een probleem zegt weinig zonder concrete cijfergegevens. Zo wordt wel gesproken over 'de helft' van de minderjarigen, maar het is niet duidelijk over hoeveel personen het gaat. Ik heb daarom de cijfers van het ministerie van Binnenlandse Zaken bij. In 2000 hebben er 848 niet-begeleide minderjarige asiel aangevraagd. Het aantal illegale niet-begeleide minderjarigen werd geschat op 852. Samen gaat het dus over 1.700 minderjarigen die in Vlaanderen verblijven.

In februari 2000 heeft Amnesty International Vlaanderen een rapport gepubliceerd over de bescherming van niet-begeleide minderjarige asielzoekers in België. Daarin wordt gewezen op een bijzonder verontrustende situatie : jaarlijks verdwijnen 200 tot 300 jongeren uit het Klein Kasteeltje. Het onderzoek over Kapellen van mevrouw Ching Lin Pang, een antropologe, bevestigt de resultaten van Amnesty International in het Klein Kasteeltje. De Vlaamse regering heeft mij, als minister bevoegd voor de bijstand aan personen, op 15 december 2000 de opdracht gegeven om aan de federale premier te vragen om de kwestie van de alleenstaande minderjarige asielzoekers en de niet-begeleide minderjarigen die buiten de asielprocedure vallen, op korte termijn op de agenda van de interministeriële conferentie te plaatsen.

Op uitnodiging van federaal minister Vande Lanotte heeft een werkgroep op 10 mei en op 12 juni vergaderd over de niet-begeleide minderjarige vreemdelingen. Alle bevoegde kabinetten waren uitgenodigd. Tijdens die vergaderingen werden de volgende voorstellen gedaan. Ten eerste wordt

Vogels

voorgesteld om een centrum op te richten aan de grens dat wordt gefinancierd door de federale overheid. Er werd nog geen overeenstemming bereikt over de exacte opdracht ervan, want er wordt onder meer nog nagedacht over de duurtijd van het verblijf en de inhoud van de opvang. Het kabinet van Binnenlandse Zaken zal een concreet voorstel uitwerken.

Ten tweede wordt voorgesteld om drie onthaal-, opvang- en oriëntatiecentra op te richten. Die zouden worden gefinancierd door de federale staat en de gemeenschappen, maar er wordt nog gediscussieerd over de precieze verhouding van de financiering.

Ten derde wordt voorgesteld om drie centra op te richten specifiek voor minderjarigen in gevaar. Die centra moeten voorkomen dat minderjarigen verdwijnen. Ook in Het Huis te Aalst blijkt dat de verdwijning van minderjarigen goed is georganiseerd. Minderjarigen uit de prostitutie of mensenhandel die worden opgepakt door de plaatselijke politie en worden binnengebracht in Het Huis, worden al heel snel door hun pooier opgebeld op hun gsm. De pooiers dreigen er niet alleen mee om de minderjarigen zelf een kopje kleiner te maken, maar – wat nog erger is – om hun familie in het land van herkomst aan te pakken.

Onlangs heb ik lange gesprekken gevoerd met hulpverleners uit de prostitutiebuurt van Antwerpen. Daar is echt sprake van mensenhandel. Families uit het buitenland staan hun jonge dochters af omdat wordt beloofd dat ze tewerk zullen worden gesteld in de horeca in Vlaanderen. De families moeten daarvoor grote bedragen neerleggen en hun huisje in pand geven. De afspraak luidt dat hun dochter twee jaar moet werken om hun reis en kosten te betalen, maar dat ze vanaf het derde jaar geld kan opsturen. De meisjes komen hier niet in de horeca maar in de prostitutie terecht. Ze geraken echter niet uit de prostitutie uit schrik dat hun familie in het land van herkomst zal worden getroffen. Ze zijn bang dat hun schaarse bezittingen zullen worden afgenomen. De angst daarvoor is gebaseerd op verhalen van andere meisjes die het hebben meegemaakt. De situatie is verstikkend. Als die meisjes in Het Huis terechtkomen, lopen ze er bijgevolg zo snel mogelijk weer weg.

Deze situatie vraagt een heel specifieke aanpak. Daarom werd besloten om drie centra op te richten voor minderjarigen in gevaar. De centra zullen worden gefinancierd door de gemeenschappen,

maar ze zullen nauw samenwerken met Binnenlandse Zaken en Buitenlandse Zaken, opdat ook op diplomatiek vlak kan worden gewerkt aan de begeleide terugkeer.

Ten laatste wordt gedacht aan een aantal open opvangcentra. De financiering ervan zou gebeuren in functie van het statuut. Dat houdt in dat asielzoekers door de federale overheid worden onderhouden en de andere niet-begeleide minderjarigen door de gemeenschappen.

Federaal minister Vande Lanotte verkiest specifieke centra voor asielzoekers en andere voor de niet-begeleide minderjarigen die buiten de asielprocedure vallen. De andere deelnemers aan de werkgroep zijn van oordeel dat het voor de minderjarigen beter is dat de bevolking gemengd is zodat er geen twee categorieën ontstaan.

Het is nu nog wachten op de uitwerking van een aantal voorstellen. Er werd nog geen datum vastgelegd voor een nieuwe bijeenkomst van de werkgroep. Het is wel de bedoeling van zowel de federale overheid als van de gemeenschappen, om samen oplossingen uit te werken.

Eind 2000 hebben we met het Vlaams Minderheden centrum een overeenkomst afgesloten over integrale jeugdhulpverlening en over etnisch-culturele minderheden. De overeenkomst loopt tot eind 2001. De niet-begeleide minderjarigen vormen een centraal onderdeel van de opdracht. Uit de resultaten ervan moeten we kunnen afleiden welke sleutelinstrumenten en welk aanbod we nodig hebben opdat we op cruciale momenten de beste keuzes kunnen maken voor de opvang van niet-begeleide minderjarigen.

Concreet moeten we de haalbaarheid van de oprichting van een tweedelijns kennis- en begeleidingscentrum voor niet-begeleide minderjarigen onderzoeken. We moeten voorstellen doen over de wijze waarop en de voorwaarden waaronder het centrum kan bijdragen tot een kwaliteitsvolle opvang en begeleiding van niet-begeleide minderjarigen in de gewone instellingen.

U stelde ook een vraag over de inhoudelijke uitwerking van de opdracht. Het kwantitatief gedeelte is een inventaris van de aanwezigheid van niet-begeleide minderjarigen in de instellingen. Het kwalitatief deel is in handen van een aantal instellingen op het terrein : Kind en Gezin, Algemeen Welzijnswerk, OCMW's, de politiediensten, de eigen organisaties, het Klein Kasteeltje, Het Huis en de straathoekwerkers. Aan de hand van een vragen-

Vogels

lijst zullen ze hun versie geven over de opvang van niet-begeleide minderjarigen. Hierdoor kunnen we bij de uiteindelijke uitbouw van het netwerk voor de opvang al een gedeeltelijke kwalitatieve invulling geven.

In het licht van de bijzondere jeugdzorg werden reeds een aantal voorzieningen in het leven geroepen. Het Huis valt daaronder, maar er is ook in middelen voorzien voor de opvang in pleeggezinnen. Het is de bedoeling om op korte termijn een afzonderlijke categorie van gespecialiseerde voorzieningen te creëren voor de opvang en begeleiding van niet-begeleide minderjarigen. De omkadering ervan kan het best worden vergeleken met die van voorzieningen-1bis. Het gaat over extra residentiële voorzieningen die kunnen bijdragen aan een intensieve en deskundige individuele begeleiding en opvolging van niet-begeleide minderjarigen. Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft gelijk dat opvoeders in de gewone instellingen voor bijzondere jeugdzorg niet zijn uitgerust om ook de nodige contacten te leggen met de familie van de niet-begeleide minderjarigen. Gisteren zagen we hiervan een voorbeeld in TerZake.

De concrete opdrachten van de instellingen zullen bestaan uit intense individuele begeleiding en hulpverlening, zoeken naar gepaste scholing en vorming, structurering van de vrije tijd, opvolging van administratieve formaliteiten voor het verblijf, voorbereiding op een eventuele terugkeer naar het land van herkomst of op een definitief verblijf hier, integratie in de Europese samenleving. Terreinken- nis, ervaringsdeskundigheid in het begeleiden van deze jongeren, intensieve individuele begeleiding, netwerkvorming en samenwerking met andere instellingen moeten daarbij uiteraard sleutelbegrippen vormen.

Om dit alles te kunnen waarborgen wordt gekozen voor kleinschaligheid. Zorgvuldige opvang en begeleiding zijn immers beter mogelijk in kleine instellingen. Voor de vervolgovang en begeleiding van 40 niet-begeleide minderjarigen, heb ik een budget van 1,6 miljoen euro gevraagd. Ik heb daartoe een technische fiche ingediend voor de begroting van volgend jaar. We moeten afwachten of ik het bedrag ook zal krijgen.

Mevrouw de voorzitter, dit is opnieuw een voorlopige stand van zaken in het dossier van de niet-begeleide minderjarigen. Het verhaal wordt ongetwijfeld vervolgd.

De voorzitter : Mevrouw Van Den Heuvel heeft het woord.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord. Dit schetst waar we nu staan. We evolueren in de goede richting, want in het minderhedenbeleid wordt naast het onthaal nu ook de opvang steeds zichtbaarder. U heb het over veertig opvangplaatsen. Hopelijk krijgt u daartoe het nodige bedrag ter beschikking, maar het blijft sowieso slechts een begin. Er is immers sprake van 1.600 minderjarigen per jaar, al moeten die natuurlijk niet allemaal worden opgevangen. Ik ben blij met deze start en met de samenwerking met de federale overheid.

Ik heb nog een concrete vraag. U sprak over drie onthaal-, opvang- en oriëntatiecentra. Hebt u al gegevens over het aantal plaatsen en over de timing ?

Minister Mieke Vogels : Neen, over het aantal plaatsen werden nog geen afspraken gemaakt. Het was de bedoeling om voor het zomerreces een akkoord te sluiten, maar ik betwijfel of dat lukt. Een aantal specialisten buigt zich momenteel over de vele vragen. De antwoorden moeten daarna eerst worden besproken door de voorbereidende werkgroep vóór ze op de agenda van de interministeriële conferentie worden geplaatst. Ik hoop dat we tegen het einde van het jaar een duidelijk beeld hebben en weten wie wat moet betalen. Wij hebben niet gewacht op de resultaten ervan, maar doen alvast volgend jaar voort met projecten voor kleinschalige opvang.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Ria Van Den Heuvel tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de wittevlekkenmethode voor de berekening van de noden inzake kinderopvang

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Van Den Heuvel tot mevrouw Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de wittevlekkenmethode voor de berekening van de noden inzake kinderopvang.

Mevrouw Van Den Heuvel heeft het woord.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, dit is echt een vraag om uitleg, want ik begrijp een en ander niet. Ik heb op het terrein gemerkt dat er vele vragen bestaan over de wittevlekkenmethode. In de berichtgeving van de VVSG las ik dat ook mensen uit de dagopvang een aantal vragen hebben. Mijn vraag hoeft geen verdere inleiding, ik stel u onmiddellijk mijn concrete vragen.

Waarom wordt voor de uitbreiding van de kinderopvang de verdeling gehandhaafd van 65 percent voor opvanggezinnen en 35 percent voor kinderdagverblijven ? Over die verdeling kunnen de meningen verschillen, maar ik vind de handhaving ervan een vreemde zaak omwille van de terugval van het aantal onthaalouders.

Ik heb deelgenomen aan een overlegvergadering in Lokeren. Daar bleek dat in de regio lange wachtlijsten bestaan. In de onthaalgezinnen komen pas weer plaatsen vrij in het voorjaar van 2002, en ook in de kribbe is dat het geval. Ook in Lokeren vroeg men zich af waarom de verdeling wordt gehandhaafd als er zo moeilijk nieuwe onthaalouders worden gevonden. Wordt bij de wittevlekkenmethode rekening gehouden met plaatselijke situaties ? In Lokeren komen in de gehele opvangsector pas plaatsen vrij in het voorjaar van 2002, al zijn er in de deeltijdse opvang hier en daar een paar uitzonderingen. Lokeren bleek echter geen witte vlek te zijn. Ook dat begreep men niet. Kan de methode nog worden aangepast vóór de programmatie van de begroting 2002 ?

Welke gemeenten worden aangeduid als witte vlekken ? Kunt u vertellen in welke buurten witte vlekken worden gedetecteerd ?

Een aantal steden en gemeenten zijn overgegaan tot particuliere opvang in afwachting van subsidiëring. Die opvangplaatsen bestaan dus al. Kunnen ze later nog in aanmerking komen voor subsidiëring ?

De diensten voor kinderopvang worden met de moeilijke taak belast om aan de ouders die opvang zoeken, het slechte nieuws te melden dat er geen plaatsen vrij zijn. Kunnen de diensten worden ondersteund bij het overbrengen van die boodschap ? Het blijkt immers dat de mensen van de diensten gedemotiveerd raken omdat ze steeds weer worden geconfronteerd met ongelukkige ouders die geen plaats vinden voor hun kind.

De voorzitter : Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Mevrouw de minister, de tijd dat aan de onthaalmoeders moet worden gevraagd of we zwanger mogen worden, is duidelijk nog niet voorbij. Ik heb over hetzelfde thema een schriftelijke vraag gesteld. Ik had niet het geluk om op de dag van de vraag om uitleg antwoord te krijgen van de minister op mijn schriftelijke vraag over de witte vlekken. Ik sluit me daarom aan bij mevrouw Van Den Heuvel.

Op de website van Kind en Gezin staat de lijst van de plaatsen met witte vlekken. Ook ik vroeg me af welke criteria worden gehanteerd bij het vastleggen ervan. In mijn regio merk ik immers dat in een aantal gemeenten die geen witte vlek zijn, ook wachtlijsten bestaan, zowel bij de kinderdagverblijven als bij de onthaalgezinnen als bij de particulieren. Ik merk bovendien dat vooral in landelijke gebieden witte vlekken werden aangeduid.

Uit het commissiedebat over kinderopvang heb ik afgeleid dat de wittevlekkenmethode gebaseerd is op de grootte van het aanbod van gesubsidieerde en niet-gesubsidieerde kinderopvang. Het is bijgevolg perfect mogelijk dat over een bepaald gebied wordt gezegd dat het geen witte vlek is, omdat het aanbod van particuliere opvang op zelfstandige basis voldoende groot is. Ik vraag me af of dat het uitgangspunt mag zijn. Het is immers de bedoeling om in de gesubsidieerde sector een regulerend mechanisme op touw te zetten zowel op het vlak van de kwaliteit als van de prijsbepaling. Ook ik wou graag vernemen of op korte termijn nog een bijsturing mogelijk is.

De voorzitter : Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Mevrouw de voorzitter, mevrouw Van Den Heuvel, bij wijze van inleiding verwijs ik naar het goedgekeurde beleidsplan voor kinderopvang, waarin wordt bepaald dat we 10.000 bijkomende plaatsen willen creëren. We zullen ons daarbij baseren op de kwaliteit. Het is niet onze bedoeling om de plaatsen op voorhand strikt te programmeren en de subsidies ervoor per jaar vast te leggen. We hebben gekozen voor een flexibele aanpak. Die houdt een permanente bijsturing in. Om de zes maanden moet worden onderzocht welke bijkomende plaatsen in welke sector werden gerealiseerd en of de doelstellingen voor dat jaar kunnen worden gehaald.

Bij de verdeling van 65 percent voor de diensten van opvanggezinnen en 35 percent voor de kinderdagverblijven, hebben we getracht om vraaggericht te werken. Het grootste deel van de ouders vraagt immers nog steeds naar opvang bij een onthaalou-

Vogels

der. We baseren ons ook op de huidige verdeling in Vlaanderen tussen de opvang bij onthaalouders en die in kinderdagverblijven.

De verdeling staat natuurlijk los van het probleem om nieuwe onthaalouders te vinden. We zijn nu bezig met het verbeteren van de positie van de onthaalouders, met de bedoeling om het onthaalouderschap opnieuw aantrekkelijk te maken. We zullen het daar straks nog over hebben tijdens de bespreking van het voorstel van resolutie van mevrouw Becq over het statuut van de onthaalgezinnen. We willen echter niet het signaal geven – ook niet in de cijfers – dat we niet langer geloven in deze vorm van opvang.

Ik kan u wel al meedelen dat ik in de budgettaire fiches die ik heb ingediend voor de begroting van volgend jaar, heb geopteerd voor 40 percent voor de kinderdagverblijven en 60 percent voor de diensten. Indien nodig, zal de verhouding natuurlijk opnieuw worden aangepast. De aanpassing past in ons procesmatig en dynamisch opgebouwd plan voor de kinderopvang.

De wittevlekkenmethode is tweeledig opgebouwd. Er werd zowel rekening gehouden met een aantal parameters, zoals het gebruik van de kinderopvang, het bestaande aanbod en het geboortecijfer, als met een aantal specifieke doelstellingen met betrekking op allochtonen en kansarmen. De 'tekortindex' is een cumulatie van afwijkingen van de kinderopvangindex en van de onderwijsindex, gecorrigeerd door middel van de kansarmoedepercentages. De kinderopvangindex is de verhouding tussen het aantal opvangplaatsen en het aantal kinderen tussen nul en drie jaar. De onderwijsindex is de verhouding tussen het aantal kinderen ingeschreven in de lagere school en het aantal drie- tot twaalfjarigen. Deze indexen werden gecorrigeerd aan de hand van de kansarmoedepercentages. Dat houdt in dat de plaatsen voor particuliere opvang wel mee werden verrekend, maar dat in gemeenten waar bijna alleen particuliere opvang is, maar ook een hoog kansarmoedepercentage bestaat, toch meer wordt geïnvesteerd in de gesubsidieerde sector.

De berekening is heel ingewikkeld. We hebben een verdeling gemaakt tussen de vijf provincies. De relatieve noden van de provincies werden tegenover elkaar in kaart gebracht. We hebben ze met elkaar vergeleken en een relatieve rangschikking opgesteld. Een relatieve 'tekortindex' per gemeente zegt uiteindelijk niets over de absolute nood aan

kinderopvang. We kampen immers met een structureel probleem in heel Vlaanderen.

Als bij een gemeente bijvoorbeeld +14,7 staat, kan dat de indruk wekken dat er een teveel aan opvang is. Dat klopt natuurlijk niet. 100 is het gemiddelde, maar dat cijfer verwijst niet naar de optimale, maar wel naar de huidige situatie. Sommige gemeenten liggen boven het gemiddelde, andere eronder. Uit cijfers onder 100 kunnen we enkel afleiden dat het tekort in die gemeenten het grootst is. Gemeenten met cijfers boven 100 hebben een kleiner tekort, maar zeker geen overschot. Ik herhaal dat we overal in Vlaanderen met een structureel tekort kampen. We opteerden voor een dynamisch proces. We hebben voor het eerst gewerkt met deze 'tekortindex' voor het bepalen van de plaatsen voor 2001. We zijn zeker bereid om de methode aan te passen voor het jaar 2002.

Nogal wat steden met een centrumfunctie, zoals Lokeren, klagen dat te weinig rekening wordt gehouden met hun specificiteit. Een afvaardiging van de VVSG heeft vorige week overleg gepleegd met Kind en Gezin. De bijzonderheid van de steden werd er beklemtoond en er werd gevraagd om er rekening mee te houden bij de programmering en planning. Kind en Gezin zal de komende maanden een evaluatie maken van de toewijzing van de bijkomende plaatsen in 2001.

Op uw vraag welke gemeenten werden aangeduid als witte vlekken, is geen eenduidig antwoord mogelijk. Een lijst van wittevlekkengemeenten bestaat niet. Er werd enkel een catalogus opgesteld waaruit blijkt waar de noden het grootst zijn. Alle 307 Vlaamse gemeenten hebben daarin een plaats gekregen.

U vraagt of particuliere opvanginstellingen die reeds werken, kunnen worden erkend als kinderdagverblijf. Dat is natuurlijk niet vanzelfsprekend. Omwille van het groeiperspectief hebben we gekozen voor de creatie van bijkomende plaatsen. Als de particuliere opvang wordt opgenomen in het gesubsidieerd circuit, worden natuurlijk geen nieuwe plaatsen gecreëerd, maar worden wel bijkomende middelen uitgegeven. Het is echter niet onmogelijk om de instellingen toch op te nemen. Dat is trouwens al een paar keer gebeurd.

Ik weet niet goed wat u bedoelt met ondersteuning voor het overbrengen van de moeilijke boodschap aan ouders dat er geen plaats is voor hun kinderen. Het is natuurlijk niet eenvoudig om zo'n boodschap te brengen. Ouders die een eerste kind krijgen, zijn zich meestal niet bewust van het gebrek

Vogels

aan opvangplaatsen. Steun bij het formuleren van dergelijke boodschappen bestaat er niet. Ik zie ook niet goed in hoe de Vlaamse overheid daarvoor zou kunnen instaan. Het bespreekbaar maken van de problemen in de kinderopvang via ons plan en via de acties van de onthaalouders, is de beste wijze om de ouders duidelijk te maken dat het niet makkelijk is om kinderopvang te vinden, want daarvoor worden ze psychologisch al een beetje voorbereid.

De beste remedie tegen het probleem is natuurlijk de uitbreiding van het aantal plaatsen zodat de wachtlijsten verdwijnen en de ouders vrij snel de gewenste vorm van kinderopvang vinden. We doen voort met ons plan. Hopelijk krijgen we meer middelen ter beschikking.

De voorzitter : Mevrouw Van Den Heuvel heeft het woord.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Mevrouw de minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik ben het met u eens dat het uitgetekende plan moet worden voortgezet. Dat belet echter niet dat we er af en toe vragen over stellen en dat soms punten moeten worden bijgestuurd.

De vraag naar steun vanwege Kind en Gezin bij het brengen van het slechte nieuws, bestaat echt. Een aantal mensen uit de kinderopvang vraagt een soort interne vorming om met dergelijke boodschappen te leren omgaan. De vraag is echt heel concreet. Misschien moeten we er Kind en Gezin attent op maken om meer aandacht aan het onderwerp te besteden tijdens hun vormingssessies.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 11.35 uur.*
